

KOLO ZA VSE

Kolo smo imeli pri nas, odkar pomnim. Žensko kolo. Bil je že starejši model, z velikimi kolesi, a prava dragocenost, bogastvo. Imel je dvojno vlogo: z njim si se odpeljal po različnih opravkih, na njem pa si lahko tudi marsikaj pripeljal. Pri hiši je bilo kot simbol poštenosti in reka, da se dobro z dobrim vrača. Oče je bil nanj zelo ponosen in je zanj zelo skrbel.

Velikokrat nam je povedal, kako je prišel do njega. Ko se je nekoč peljal z bratovim kolesom proti Moravčam, po stari cesti čez Mošenik, je na sredi ceste zagledal denarnico. Pobral jo je in pogledal vanjo. V njej je bilo veliko denarja, sami bankovci. Kar zapeklo ga je v roki in skoraj bi jo izpustil. Toliko denarja v življenju še ni videl! Pogledal je naokrog, če bi kje opazil tistega, ki jo je izgubil. Nikogar ni bilo. Denarnico je dal v žep in se odpeljal naprej. Vso pot je premišljeval, kaj naj naredi. Pripeljal se je v Moravče in ko se je peljal mimo župnišča, se je v trenutku odločil. Denarnico z denarjem je izročil župniku.

V nedeljo je župnik pri pridigi oznanil, da je bila najdena denarnica in naj se tisti, ki jo je izgubil, oglasi pri njem.

Čez teden dni je oče dobil pošto, naj se oglasi v župnišču. Za nagrado je dobil določen odstotek od denarja v denarnici. Tako je predlagal župnik, tisti, ki jo je izgubil, se je s tem strinjal. Ta naj bi na sejmu prodal par volov, se v gostilni napil in pri hoji domov obležal v jarku. Tako je izgubil denarnico, v kateri je bil denar od prodaje.

Naslednjo nedeljo je župnik pri maši spregovoril o tem, kako ponosen je, da ima v fari tako poštene ljudi. Povedal je ime in priimek poštenega najditelja. Poudaril je tudi, da v denarnici ni manjkal niti dinarček.

S tem denarjem si je oče kupil svoje kolo. Glas o očetovi poštenosti je šel daleč naokrog in s ponosom se je vozil s svojim novim kolesom. Vsi so vedeli, na kakšen način si ga je prislužil. Postal je še bolj zaželen snubec pri dekletih in starših deklet.

Oženil se je pri družini, pri kateri se je izučil za čevljarja. Najprej sta z mojo mamo živela pri njegovih doma. Odprl je čevljarjo in začel graditi hišo. Kam vse sta se peljala s kolesom in kaj vse sta pripeljala na njem! Prevozila sta vse od Ljubljane do Trbovelj. Oče se je vozil na sestanke na urad Okraja v Kamnik v zvezi s svojo obrtjo in po usnje, po sejmih je vozil čevlje za prodajo in k strankam po hišah, domov material za hišo ... Tudi kakšno vrečo cementa je dal čez krmilo. Mama pa se je večkrat odpravila v Trbovlje in se že ob petih zjutraj postavila v vrsto, da je naročila cement. Kolo je bilo glavno prevozno sredstvo, sredstvo za prevoz lažjih tovorov, pa tudi za zabavo in razvedrilo, saj je kdo od njiju rad(a) rekel(a): »Se grem malo peljat s kolesom.«

Ko sva se rodili s sestro, je oče privil na sprednji del kolesa košaro za vožnjo otrok. Tako me je mama posadila vanjo, če je bilo treba iti kam na pregled ali če sva šli samo na obisk na njen nekdanji dom. Spomnim se, da sem morala noge držati precej stran od kolesa, saj stopalk ni bilo, mama pa se je bala, da bi dala nogo v kolo med špice in bi se prevrnili. Ko sem postajala večja, sem sedela na sedežu in se držala za mamina ramena. Taka vožnja je bila izvedljiva samo za krajše razdalje, saj je bila naporna za obe. Pa saj se takrat, v mojem otroštvu, nekam daleč niti nismo peljali: v trgovino, cerkev, k zdravniku, mogoče še na kakšen obisk ... To pa je bilo več ali manj tudi vse. Ko sem šla prvi dan v šolo, me je mama spremljala s kolesom, jaz sem šla poleg peš. Pred šolo me je po končanem pouku počakala, da sva šli skupaj domov. Spomnim se, da sem bila utrujena in me je posadila na kolo tako, da sem stala v sredini, na okvirju kolesa.

V vasi takrat nihče ni imel kolesa. Velikokrat so prišli k nam in prosili očeta, če ga posodi. Oče je vedno ustregel njihovi prošnji, čeprav se je bal zanj in je bil nemiren, dokler ni bilo kolo spet pod domačo streho. Včasih ga je kdo pripeljal nazaj peš, ker se mu je na poti predrta zračnica. Oče jo je najraje zakrpal sam, izposojevalec pa mu je prinesel škatlico s krpami in lepilo. O, kako všeč mi je bil vonj lepila;«gumilezenga« smo ji rekli. Čepela sem ob očetu,

ki je najprej vzel iz plašča zračnico, »t. i. šlauf«. Našel je predrto mesto, okoli luknjice malo pobrusil s čevljarско pilo ali s smirkovim papirjem, potem pa od večjega kosa gumijaste krpe odstrigel manjši del, »fliko«, kolikor je pač potreboval. Nanesel je lepilo, položil odstriženi del na predrti del in tiščal krpico nekaj časa, da se je sprijela s podlago. Nato je zračnico napolnil s tlačilko, jo torej »napumpal«, preveril, če drži zrak, ter jo namestil na svoje mesto. In kolo je bilo spet pripravljeno za nove vožnje.

Ko sem se sama učila voziti s kolesom, sem velikokrat padla. Kmalu sem usvojila tehniko. Nekaj časa sem ga vozila kar stoje, saj na sedežu še dolgo nisem mogla sedeti, ker je bil previsoko. Običajno sem se z njim peljala v trgovino po nujne stvari za kuhinjo. Trgovina je bila na višjem predelu v vasi, zato sem kolo prislonila h kakšni hiši, da ga navzgor ni bilo treba potiskati. Sama sem potem šla peš skozi vas. Velikokrat, ko sem prišla nazaj, je bila zračnica kolesa prazna in domov sem morala ob kolesu iti peš. Vaški fantje so bili glede tega zelo nekulturni. Iz kolesarskih zračnic so radi spuščali zrak. Vedno so kakšnemu, ki je prišel v vas iz druge vasi, kaj ušpičili. Zato se je mama dogovorila z vaščanom, ki je imel hišo ob cesti, ob prihodu v vas, s Kajžarjevim Johanom, da sem kolo zapeljala na njihov pod in zaprla vrata za seboj. Njemu pa sem šla v hišo povedat, da sem ga dala na njihov pod. Tudi ob odhodu sem se šla v hišo zahvalit in poslovit. Tako sem se izognila nevšečnostim.

Ko sem začela hoditi v srednjo šolo, so bila moderna mini krila in hlače na zvon. S krili in oblekami je bilo vse v redu, težave pa so bile s širokimi hlačami oz. hlačnicami. Moški so si jih s posebno kljukico spodaj speli, dekleta pa smo se vozila kar tako. Večkrat mi je hlačnico potegnili v verigo in sem morala ustaviti, da nisem padla. Pedala sem potem vrtela na roke, da so zobniki verige spustili tkanino. Če si hlačnici natančneje pogledal, si lahko videl luknjice, ki so jih naredili zobniki. Tako sem imela hlačnice v spodnjem delu okrašene z vzorcem iz luknjic. Sem pa zaradi hlač, ki so prišle v kolo, nekajkrat padla in si potolkla kolena. Zato sem, kadar sem nosila hlače, peljala bolj počasi in previdno. Če pa sem imela oblečeno krilo ali obleko, pa sem poganjala pedala na vso moč, da je okoli sedeža vse frfotalo. Prijeten občutek.

Tako sem se nekoč spet peljala po cesti. Blizu nje, malo čez travnik, je bil potok. Tam so se v tolmunu običajno kopala dekleta in fantje. Ko sem pripeljala mimo, so nekateri žvižgali, nekdo pa je rekel: »Poglej, kakšno predpotopno kolo!« In je stekel pogovor o mojem kolesu. To me je razjezilo, zato sem jim zabrusila: »Vi pa še takšnega nimate! Peš ste prišli, jaz se pa peljem!« Po tej moji izjavi so ostali brez besed. Verjetno so mislili, da mi bo nerodno in da ne bom upala ničesar reči. Doma sem pa vseeno izjavila, da se s takšnim starinskim kolesom ne bom več vozila. No, pa saj se tudi ni bilo treba. Oče je kmalu kupil novega, novejši model.

Zanimivo je še, da je bil med takratnimi kopalci tudi moj sedanji mož. Spomni se tega dogodka, le da mi je kasneje povedal, da je takrat bolj gledal moje dolge noge kot kolo. Visoko kolo in tanke dolge noge! Da si me je zapomnil!

Mogoče je bilo prav kolo krivo, da me je kasneje poiskal.

Tako je kolo, preden je odzvonilo v zgodovino, opravilo še eno poslanstvo; »pripeljalo« je ženina, mojega sedanjega moža, v našo hišo. Kolo pa je še sedaj nema priča vsega dogajanja nekje na podstrešju v moji rojstni hiši.

Staro kolo:

Krmilo:

Zadnje kolo z mrežo:

Novejše kolo:

